

DUBBELE

BRIL

Leren van een crisis

Ook in deze column ontkom ik er niet aan om over de crisis in Oekraïne te schrijven. Crisissen zijn niet leuk, daarom heten ze ook crisissen. Maar zoals aan alle negatieve dingen, zitten aan crisissen ook positieve kanten. Die zijn vaak van een hele andere orde dan de ellende van de crisis, maar toch. Ook de oorlog in Oekraïne – hoe afschuwelijk ook – gaat ons dingen leren en brengen.

Verschillende negatieve economische gevolgen van de oorlog zijn al bekend. De olieprijs stijgt hard, met daarmee ook andere energieprijzen. Transport wordt lastiger door de hoge brandstofprijzen en door de niet-toegankelijke gebieden en economische sancties. En duidelijk wordt dat we te afhankelijk zijn geworden van Russisch gas en internationale handel. Dit laatste kwam ook al bovendrijven met de Coronacrisis. Wat gaan deze leerpunten ons brengen?

We moeten meer onze eigen energie opwekken en ook nog op een duurzamere manier. Dit wordt al veel bepleit. Maar er is meer. De hoge energieprijs en de sancties tegen een grote Russische producent leiden tot duurdere kunstmest. Dit kan een stimulans zijn om extra in te zetten op meer circulaire landbouw en om meer groenafval (ook van gemeentes) te composteren, om zo de akkerbouw en veeteelt van organische meststoffen te voorzien. Samenwerking tussen terreinbeheerders en agrariërs kan op deze manier gestimuleerd worden.

Ook moeten we onze productie en handel meer richten op de omringende landen. Als EU zijn we een groot economisch blok dat veel producten zelf kan produceren. Dat scheelt transportkosten, maakt transport minder afhankelijk van personele (corona) of geopolitieke (oorlog, sancties) crisissen en maakt de productie en levering wellicht ook nog milieuvriendelijker. We moeten ons veel bewuster worden van de landen waarmee we handelsbanden aangaan, hoe afhankelijk ons dat maakt en wat de risico's van zulke banden zijn. En of er alternatieve leveranciers bestaan of opgezet kunnen worden die meer leveringszekerheid bieden en bij wie we ook kunnen sturen op het gebied van duurzaamheid, arbeidsomstandigheden en eerlijke beloning.

Is dit een terugkeer naar protectionisme? In zekere mate wel. Maar weloverwogen, om onze afhankelijkheid en goederenstromen te verbeteren en om meer grip te hebben op de productievoorwaarden van de producenten van wie we onze producten kopen. Consumenten, maar vooral inkopers van bedrijven en overheden, moeten een bril met een ander filter opzetten. Een filter dat niet alleen een euroteken bevat, maar dat meer aspecten laten meewegen bij hun inkoopkeuzes. O ja, een bril met één geel en één blauw glas.

Léon Jansen

Deze columnpagina wordt beurtelings verzorgd door Jan Paul van Soest, voorzitter redactieraad en Léon Jansen, voorzitter redactie Milieu Dossier van Tijdschrift Milieu.